AVİM Yorum • No: 2021 / 65 • Aralık 2021

GÜNEY KAFKASYA'DA KALICI BARIŞ VE İSTİKRARIN TESİSİNE YÖNELİK BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ PLATFORMUNUN İLK TOPLANTISI

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

10 Aralıkta Moskovada gerçekleştirilen Güney Kafkasyada kalıcı barış ve istikrarın tesisine yönelik bölgesel işbirliği platformunun ilk toplantısını birkaç açıdan değerlendirmek mümkündür.

3+3 veya altılı platform olarak anılan bu platform, ilk olarak geçtiğimiz yılın Aralık ayında Baküde gerçekleştirilen zafer töreninde Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan tarafından dile getirilmişti. Ancak, Güney Kafkasyada bölge ülkeleri arasında kurulacak bir iş birliği platformu fikri yeni değildir. İkinci Çeçenistan Savaşının patlak verdiği 1999 ve Rusya-Gürcistan arasındaki 5 Gün Savaşının yaşandığı 2008 yıllarında Türkiye, Kafkasyada istikrar ve iş birliğinin sağlanması için benzeri önerilerde bulunmuştu. Yani, bölge ülkelerini içine alacak bir mekanizmanın oluşturulması, Türkiyenin Güney Kafkasyaya dair uzun süredir benimsediği bir perspektiftir.

Azerbaycan ve Türkiyenin öne sürdüğü 3+3 - altılı platformun ilk toplantısının gerçekleştirilmesi, bu iki ülkenin bölgede ele aldığı inisiyatifin bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bu inisiyatifin, Güney Kafkasyada eşitler olarak herkesin kazanacağı bir gelecek hedefi çerçevesinde belirmesi önemlidir.

3+3 - altılı platform, İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan ve Ermenistan arasında normalleşme ve kalıcı barışın sağlanması çabalarının yürütüldüğü bir ortamda gündeme gelmiştir. Ancak, bu platformun, yalnızca Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki sorunların giderilmesi maksadını güden bir mekanizma olmadığının altının çizilmesi gerekir. Platformun, bundan çok daha geniş bir anlamda, Güney Kafkasyada bölgesel işbirliğinin geliştirilmesine yönelik kapsamlı bir hedefinin olduğunu unutmamak gerekmekir. 3+3 - altılı platform esasen Güney Kafkasyada bölgeselliğin tesisi için atılmış bir adımdır ve bu anlamıyla çok önemlidir. Bu sebepten dolayı, bölgenin yanında küresel jeopolitik açısından da önem arz eden bir girişimdir.

Moskovada gerçekleştirilen toplantıya Gürcistan katılmamıştır. Yani, toplantı altı değil beş ülkenin dış işleri bakan yardımcılarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu durum, platformun bölgesel iş birliğinin tesisi hedefi açısından olumsuz bir durumdur.

Gürcistanda platforma dair farklı fikirler ifade edilmiştir. Örneğin, 8 Ekim 2021de Gürcistan Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı David Zalkaliani, Rusyayla halihazırda var olan anlaşmazlıklara rağmen, Tiflisin yeni müzakere formatında bir şekilde temsil edilmesi gerekir şeklinde bir beyanda bulunmuştur. Ancak, Tiflis nihayetinde bu platformda yer almayacağını açıklamış, bunun nedeni olarak, Rusyanın da bu platformda yer almasını göstermiştir. Güney Osetya ve Abhazya konuları nedeniyle Tiflisin bu tutumunun belli ölçülerde anlaşılır olduğu söylenebilir. Bunun yanında Gürcistan, platforma katılarak Rusya ile bu meselelerin çözümüne dair bir kanal açmayı da düşünebilirdi. Tiflisin platformda yer almamasının açıkça söylenmeyen bir nedeni, bu platformun ABD ve Avrupa ülkelerini dışarıda bırakıyor olmasıdır. Bu noktada Tiflisin Batı-Avrupa tercihi olarak da anılan dış politika tercihinin bir yansımasını görmekteyiz. Bu politika çizgisinin Gürcistanı Güney Kafkasyada Batının sözcülüğüne yöneltmiş olduğu görülmektedir.

ABD ve Avrupa Birliğinin, 3+3 - altılı platformdan rahatsızlık duyduğu anlaşılmaktadır. Aslında, bu konuda Rusya ve Batı arasında bir rekabet olduğu söylenebilir. Nitekim toplantının, 15 Aralıkta Brükselde gerçekleştirilecek olan ve Aliyev ve Paşinyanın bir görüşme yapacakları Doğu Ortaklığı Girişimi zirvesinden hemen önce gerçekleştirilmiş olması bu anlamda manidardır.

Paşinyanın toplantıdan birkaç gün önce Ermenistanın toplantıya katılacağını açıklarken, 3+3 - altılı platformda, hâlihazırda var olan mekanizmaların üzerinde çalıştığı konuların konuşulmayacağını söylemesi önemlidir. Paşinyan, burada AGİT Minsk Grubunu ve Erivanın ısrarla gündemde tutmaya çalıştığı Dağlık Karabağın statüsü konusunu kastetmektedir. Anlaşılan odur ki, Erivan Dağlık Karabağ ihtilafının devamını sağlamak için AGİT Minsk Grubunu önemli bir araç olarak görmektedir.

Bu yazı kaleme alınırken, Moskovada hangi konuların ele alınacağı konusunda resmi bir açıklama henüz yapılmamıştı. Toplantı sonrası yapılacak açıklamalar sayesinde toplantının içeriğine dair daha net bilgilere ulaşmak mümkün olacaktır. Ancak toplantıda, bölgedeki ulaşım hatlarının açılması konusunun önemli bir gündem maddesi olduğu tahmin edilebilir. Bu konunun Bakü için ne kadar önemli olduğu aşikârdır. 26 Kasımda Soçide gerçekleştirilen Aliyev-Putin-Paşinyan zirvesinde, bir hafta sonra, yani 3-4 Aralık tarihlerinde, bu konuyla ilgili yol haritasının açıklanacağı bildirilmişti. Ancak, bu gerçekleşmedi. Burada sorunun Ermenistanın itirazlarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. 10 Aralıkta Moskovada bu konunun en önemli gündem maddelerinden biri olduğu akla gelen bir olasılıktır.

Son olarak, platformun 2008-2009 futbol diplomasisi ve Zürih protokolleri sürecinden sonra Türkiye ve Ermenistanın bir arada masaya oturacağı ilk etkinlik olacağını da hatırlamak yerinde olacaktır. 2008-2009 sürecinin yanlışları artık hemen herkesin malumudur. Bu sefer, Türkiye ve Ermenistanın, Azerbaycanın da yer alacağı bir platformda bir araya gelecek olmaları önemlidir. Bu sebepten dolayı, 3+3 - altılı platformun Türkiye ve Ermenistan arasında olası bir normalleşme konusunda çok daha fazla ümit vermektedir. Bu süreçte, Türkiye ve Azerbaycanın eşgüdümlü hareket etmesi önem arz edecektir.

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "GÜNEY KAFKASYA'DA KALICI BARIŞ VE İSTİKRARIN TESİSİNE YÖNELİK BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ PLATFORMUNUN İLK TOPLANTISI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 65. Aralık 10. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/GUNEY-KAFKASYA-DA-KALICI-BARIS-VE-ISTIKRARIN-TESISINE-YONELIK-BOLGESEL-ISBIRLIGI-PLATFORMUNUN-ILK-TOPLANTISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır